

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årg 18

2001

Nr 1

Zarah Leander måste ha Ahnenpass för sig själv och sin make ! Sidan 5.

Bild: Kamerareportage AB

INNEHÅLL NR 1 - 2001

VI MÖTS.....	3
KULTURPRIS TILL PÄR-OLOV ODMER.....	4
<i>Jenny Eriksson:</i> AHNENPASS VID LANDSARKIVET...	5
NYHETS BREV FRÅN SVAR.....	12
AVLIDNA MEDLEMMAR.....	13
SKRIVARTÄVLING.....	13
<i>Rolf Ekelund:</i> SCHACKSPEL OCH FÖRFÄDER.....	14
<i>Bo E. Björkström:</i> GT:S TEXT- OCH BILDARKIV.....	16
EFTERLYSNING.....	21
NYFÖRVARV TILL BIBLIOTEKET...	22
LANDET RUNT.....	23

NÄSTA NUMMER AV VÄSTANBLADET
UTKOMMER I BÖRJAN AV APRIL 2001.
MANUSSTOPP DEN 5 MARS.

ISSN - 1102 - 4453

Kopierad på miljövänligt papper hos
Mediagruppen KOPIERINGEN AB, Gbg

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDELSORGANISATION I SVERIGES
SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 GÖTEBORG
Tel. 031 - 13 12 26 (tisd. 10-12, torsd. 10-14),
Postgiro 24 23 85 - 3

Styrelse 2 0 0 1

Ordf. Rolf Ekelund, 031 - 93 15 15
Lerdalav. Pl. 5114, 429 34 KULLAVIK
V.ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
Bibl Tommy Näzell, 031 - 338 08 58
Klarbärsv. 18, 435 43 PIXBO
Skr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
Kassör Ewert Arwidsson, 0520 - 707 39, Göte-
borgsv. 91 A, 461 54 TROLLHÄTTAN
Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
Övriga Ingegärd Almquist-Persson
031 - 44 18 13, Postgången 1 A,
433 34 PARTILLE
Lars Olof Lööf, 031 - 40 57 51
S. Vägen 95, 412 63 GÖTEBORG
Örjan Nordmalm, 031 - 20 57 27,
Bohusg. 24, 411 39 GÖTEBORG
Suppl. Per Liljeström, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
Sonja Rindby, 031 - 25 99 51
Munkebäcksg. 23, 416 53 GÖTEBORG
Sybil Winell, 031 - 16 05 95
Föreningsg. 16 E, 411 27 GÖTEBORG

Västanbladet

Ansvarig utgivare: Per Liljeström
Redaktionskommitté:
Per Clemensson, Per Liljeström och Joel Holger

Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150.- kr/år
och utkommer årligen med fyra nummer.

vi möts

MEDLEM !

DU TÄNKER VÄL PÅ ATT DET ÄR DU

SOM ÄR FÖRENINGEN, UTAN DIG BLIR DET INGEN VERKSAMHET !

GRS PROGRAM VÅREN 2001

MÅNDAGEN DEN 26 FEBR. Kl 18.30. (Ändrad dag !) Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan 36 B med föredrag av antikvariern vid Länsstyrelsen **Malin Larsson** om "Historiska kartor - en källa till det historiska landskapet".

MÅNDAGEN DEN 19 MARS Kl 18.30. Ordinarie årsmöte på Erik Dahlbergsgatan 36 B med sedvanliga ärenden enl. stadgarna. Efter mötet kåseri av Släktforskarförbundets ordförande **Ted Rosvall** om "Mannen som försvann".

MÅNDAGEN DEN 23 APRIL Kl 15.45. Visning av Stadsbyggnadskontorets Arkiv med göteborgskartor mm. Plats: Entréhallen Köpmansgatan 20. Ingen avgift. Max. 25 pers.

MÅNDAGEN DEN 7 MAJ Kl 16.00. Stampens kyrkogård visas av arkivarie **Bengt O T Sjögren**. Samling vid Mariakyrkan. Ingen avgift.

LÖRDAGEN DEN 19 MAJ. Bussutfärd till Älvängen och Repslagerimuseet samt **Thorskogs Slott** vid Göta Älv, där vi blir guideade samt äter lunch. Slutgiltiga detaljer om utfärden, kostnad, anmälan osv, se nästa nr av Västanbladet.

Reservera dagen redan nu !

ANMÄLAN i så god tid som möjligt, senast torsdagen innan resp. möte till

Stina Börjeson tel. 031 - 25 75 55 eller Karin Holger tel. 031 - 40 85 20

Mycket välkomna, tag gärna med gäster !

På Erik Dahlbergsgatan är mötesavgiften 45.-kr inklusive kaffeservering.

Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan sker genom GRS egen lokal, vilken måste läsas under själva mötet. Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före föreningsmötet ! Samlingslokalen rymmer 40 pers.

Ev. återbud måste anmälas.

Vem vill vara med i Torsdagsgruppen ?

I Västanbladet nr 3 1999 berättade vår dåvarande kassör Maj Löfgren om den s.k. Torsdagsgruppen. Hon framförde där en hyllning till dem, som under många år gjort en stor insats att för Landsarkivets räkning redigera lådor med klipp, som samlats av tullöverinspektören Erland Långström. Dessa överläts till Landsarkivet (jämte hyllmetrar av pärmar med biografier om Göteborgsfamiljer) efter hans bortgång 1948.

Torsdagsgruppen började sitt arbete 1982-83 med att ta sig an de osorterade lådorna. Det gäller att klistra upp levnadsbeskrivningar, dödsannonser och nekrologer från förra seklets första hälft, vilka Landsarkivet successivt mikrofilmade och ställer till forskarnas förfogande.

Fortfarande är det en hel del material kvar att klistra upp, men tyvärr har Torsdagsgruppens medlemmar nu minskat till 2 - 3 personer på grund av åldersskäl.

Vi ställer alltså här den direkta frågan till G R S medlemmar:

*Finns det några, som vill delta i detta ideella arbete torsdagar
mellan 10 och 14 i en gemytlig samvaro ?*

Kom gärna in på Erik Dahlbergsgatan och prova på !

Eller ring Britta Norlander, tel. 031 - 18 48 64 , om Du vill fråga om något.

Styrelsen

K u l t u r p r i s

G R S hedersledamot och medlem sedan 1980 , f. kammar skrivaren vid Tullverket,

Pär-Olov Odmer har erhållit Lerums kommuns kulturpris 2000

“som erkänsla för betydande insatser genom ett mångårigt och kulturellt arbete ha dokumenterat och spridit upplysningar om gamla tider i Lerum”.

GöteborgsRegionens Släktforskare gratulerar !

Välkommen till Föreningen SLÄKTDATAs vårmöte

och föredrag lördagen den 7 april kl. 11.00

på IOGT-NTOs Nordengården, Stockholmsgatan 16, Göteborg

SLÄKTDATA har ny hemsidesadress: www.slaktdata.org

Kassören rapporterar

att några medlemmar ännu ej betalat årsavgiften för år 2001.

Är Du bland dem ? Postgirot är 24 23 85 - 3.

Välkommen med Din årsavgift snarast.

Avgiften är nu 150.- kr för fullbetalande och 50.-kr för familjemedlem.

Ahnenpass

vid Landsarkivet i Göteborg

av Jenny Eriksson

Inledning

Läsåret 1999/2000 startade en (40 poäng) yrkesinriktad utbildning i arkivvetenskap vid Göteborgs universitet. Föreläsningar och seminarier om arkivets teori och metod hölls vid Landsarkivet i Göteborg och jag var en av kursens 18 deltagare. Ett av kursmomenten gick under namnet *Arkiven och forskningen*, och inom dess ramar fick vi studenter möjligheten att arbeta med valfritt arkivmaterial ur landsarkivets gömmor. Syftet med kursmomentet var att lyfta fram en viktig del av arkivariens arbete: att tillgängliggöra arkivmaterial.

Gunilla Nordström vid Landsarkivet i Göteborg tipsade om ett intressant källmaterial från tiden kring andra världskriget. Det handlade om de speciella förfrågningar om släktintyg som inkom till Landsarkivet i Göteborg omkring åren 1933 till 1944. När jag såg närmare på Landsarkivets ämbetsarkiv, där dessa förfrågningar fanns, så föll många års damm ner från hyllorna. Det var verkligen en härlig känsla att lyfta fram något så orört, men samtidigt också märkligt med tanke på att ämbetsarkivet innehöll så mycket intressant källmaterial. I det följande kommer jag att ge ett smakprov ur Landsarkivets gömmor i fråga om denna korrespondens om s.k. arierbevis. Först ska vi förflytta oss omkring 60 år tillbaka i tiden.

Arierbrevet och Zarah Leanders förfrågan

Den 22 januari 1937 signerade Zarah Leander (1907-1981) en förfrågan till Landsarkivet i Göteborg. "*Då jag för anställnings erhållande i Tyskland måste visa min härstamning, vore jag Eder mycket förbunden, om Ni kunde göra utdrag av födelse- och dopbok för Forsell, Carl August Josef, född på Käsö /.../. Då ärendet för mig är av stor vikt och mycket brådskande, vore jag tacksam, om Ni ville ha älskvärdenheten handlägga detsamma så fort som möjligt och tillstålla mig detsamma per postförskott.*" Brevet är avsänt från bostaden på John Ericsonsgatan i Stockholm.

Zarah Leander var en diva av världsklass och en av Sveriges stora personligheter. Hon inledde sin yrkesbana i Stockholm men karriären tog ett sjumilasteg ut på den internationella scenen 1936 då Max Hansen erbjöd henne att uppträda i Wien. Då hon skrev kontrakt med det tyska filmbolaget UFA i Berlin satt Hitler vid makten i Tyskland sedan flera år tillbaka. Andra världskriget bröt ut under filminspelningarna och stjärnan kom inte bara att befinna sig i strålkastarens sken, utan även i krigets centrum.

Under arbetet i Tyskland följde Zarah i likhet med samtliga andra inom Tysklands gränser den rådande nazistiska regimens

Zarah Leander (1907-1981). Bild: Kamerareportage AB

lagstiftning. Hon var då tvungen att skaffa sig ett *arierbevis* (*arierintyg*), på tyska *Ahnenpass* eller *Ariernachweis*. Det var ett särskilt passtvang som infördes av nazisterna i syfte att skilja ut personer med *ariskt* eller *germanskt blod* från judar, zigenare och andra människor som inte var accepterade av nazismen. Man var själv tvungen att söka upplysningar till sitt arierbevis ur kyrkobokföring där tidigare generationer registrerats. Ett arierbevis kom alltså i slutändan att bestå av intyg från flera olika institutioner. Den som inte försåg sig med ett arierbevis riskerade att ställa sig utanför samhällets skydd, förlora sin anställning eller kanske nekas ett tilltänt äktenskap.

Man kan då fråga sig vad den tyska arierlagstiftningen hade att göra med personer

med Sverigeanknytning. Men även svenskar bosatta i Tyskland eller de områden som inkorporerats med Tyskland under kriget var tvungna att söka arierbevis. Likaså gällde för svenskar som skulle gifta sig med tyska undersåtar, och de som sökte arbetstillstånd inom Tyskland. Till och med de som skulle genomföra studieresor inom nazisternas Tredje rike var tvungna att visa upp bevis på sitt ariska/germanska ursprung. Ett antal av breven till Landsarkivet markerar ärendets vikt. Ett typiskt sådant exempel lyder:

"Då jag, numera tysk undersåte, och då mina barns framtid helt och hållet avhänger av bevisen, att jag är av arisk börd, är jag tvungen att kunna framlägga födelse och dopattester av mina förfäder så långt tillbaka som före år 1800/...!"

Z

Zarah Leander,
John Ericsonsgatan 3,
S t o c k h o l m.

K 51 N: 40

K. T.

23/1 1937

H 39

1937

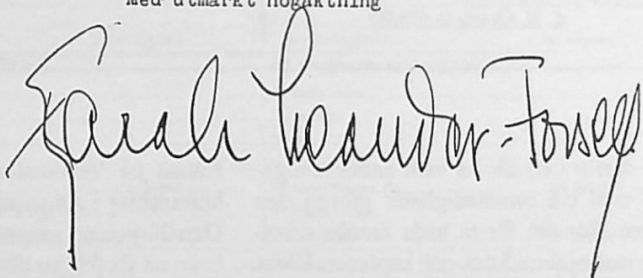
22-1-1937.

Landsarkivet,
G ö t e b o r g.

Då jag för anställnings erhållande i Tyskland måste visa min härstamning, vore jag Eder mycket förbunden, om Ni kunde göra utdrag av födelse- och dopbok för Forsell, Carl August Josef, född på Känsö den 6. febr. 1831.

Då ärendet för mig är av stor vikt och mycket brådskande, vore jag tacksam, om Ni ville ha Ålskvårdheten handlägga detsamma så fort som möjligt och tillställa mig detsamma per postförskott.

Med utmärkt högaktning

De som efterfrågade arierbevis bad inte sällan om en påskyndad handläggning. Inte minst då "saken sammanhänger med mina anställningsförhållanden här/...!". SS-medlemmar skulle med tiden bevisa sin "ariska" härkomst tillbaka till år 1750, medan medlemmar av NSDAP skulle visa upp bevis tillbaka till år 1800. De som anhöll om arierbevis kunde med andra ord göra det av olika skäl. En man bosatt i

Berlin frågade år 1937 efter "Ahnenforschung /.../ für meinen Sohn und auch Schwiegersohn, als SS Führer /.../" Kraven på arierintyg blev med tiden allt allmännare och kom att omfatta nästan alla områden av samhällslivet.

Under de rådande omständigheternas Tyskland skulle Zarah Leanders förfrågan till Landsarkivet i Göteborg av den 22 januari

Ämtlich beglaubigter Abstammungsnachweis
bis zur 16er Ahnentafel (31 Personen)

Ahnenpaß

Inhaber: _____

Wohnort: _____

Straße: _____

Nr. 160

Verlag für Sippenforschung und Wappenkunde
C. U. Starke in Görlitz

Im Blute allein liegt sowohl
die Kraft als auch die Schwäche
des Menschen begründet.
Völker, die auf die Erhaltung
ihrer rassistischen Reinheit ver-
zichten, leisten damit auch Ver-
zicht auf die Einheit ihrer Seele
in allen ihren Äußerungen.

Adolf Hitler

1937 därför inte alls ha varit anmärkningsvärd, men två omständigheter gjorde den säregen. För det första hade Zarahs dåvarande make journalisten och kaptenen Vidar Forsell (son till operachefen John Forsell) tidigare samma månad ställt en nästan identisk fråga till Landsarkivet i Göteborg gällande samma person: Carl August Josef Forsell. Denna Carl var Vidar Forsells farfar, alltså Zarahs svärfars far. Zarah har således satt sin signatur på en förfrågan som gäller sin makes härstamning, samtidigt som hennes text lyder: "*Då jag för anställnings erhållande /.../ måste visa min härstamning...*" (*min markering*). Veterligen erhöll en person inte arierbevis genom att visa upp en makes släktuppgifter. För det andra härstammade inte sångerskans egen släkt från

Känsö på Västkusten, utan från föräldrars hemtrakter i Ångermanland eller Värmland. Den 20 januari samma år ställde Zarah dock även en förfrågan till Landsarkivet i Härnösand gällande sitt eget arierbevis.

Man kan bara spekulera kring varför Zarah ställde brevet till Landsarkivet i Göteborg i januari 1937. Det skrevs samma år som Zarah fick det första tvåårskontraktet med UFA i Berlin. Kanske var sångerskans signatur ett försök att skynda behandlingen av makens förfrågan hos Landsarkivet i Göteborg, så att även han snabbt fick papper på att vistas i Tyskland? Brevet som skrevs av Zarah och Vidar skiljer sig inte nämnvärt från de hundratals andra som inkom till Landsarkivet i Göteborg i samma ärende.

Det enda särpräglade må vara Zarahs självmedvetna namnteckning och ett designat brevpapper, utsmyckat med ett centimeterstort Z.

Fältherren Erich Ludendorffs förfrågan

Det har hittills inte skrivits mycket ur det svenska perspektivet om denna korrespondens rörande arierbevis. Mig veterligen är två artiklar det enda som finns att tillgå i ämnet. Den första artikeln, införd i *Svenska Dagbladet* 4 december 1950, handlar egentligen inte heller om arierbrevet, utan om landsarkivarie Gustaf Clemensson vid Göteborgs landsarkiv inför dennes pensionering. Som ett exempel på utbudet bland landsarkivets hyllor visar Clemensson fram fältherren Ludendorffs anhållan om arierintyg. Ludendorff var den tyske militären och politikern som myntade uttrycket "totalt krig", d.v.s. den totala mobiliseringen av det tyska folket. I *Svenska Dagbladet* kommenteras arierbevisen dock endast med några få ordalag:

"Landsarkivens, min anm./ svar kan betyda väl och ve för den frågande, det framgick inte minst under hitlertiden, då Tredje rikets svenskättlingar skrev och begärde arierintyg. Härhemma (sic!) kanske man drog på mun (sic!) åt dylika galenskaper, men de arma intygssökandena hade säkert lätt att hålla sig för skratt, inte minst en namnkunnig tysk fältherre vid namn Erich Ludendorff, som var tvungen att be landsarkivarien i Göteborg forska i släktens svenska föregäenden."

Citatet visar något av artikelförfattarens syn på andra världskriget. Detta med att "dra på mun" åt den nazistiska arierlagstift-

ningen skulle knappast någon göra idag, och frågan är om man ens drog på munnen åt nazisternas påhitt i Sverige på den tid det begav sig. Det påpekas att de arma intygssökandena hade lätt att hålla sig för skratt, *inte minst* Ludendorff. Den som granskar källmaterialet kommer att upptäcka att det fanns fall som var betydligt svårare än Ludendorffs. Artikeln skrevs dock 1950, en tid då fältherrar fortfarande var mer intressanta än folket.

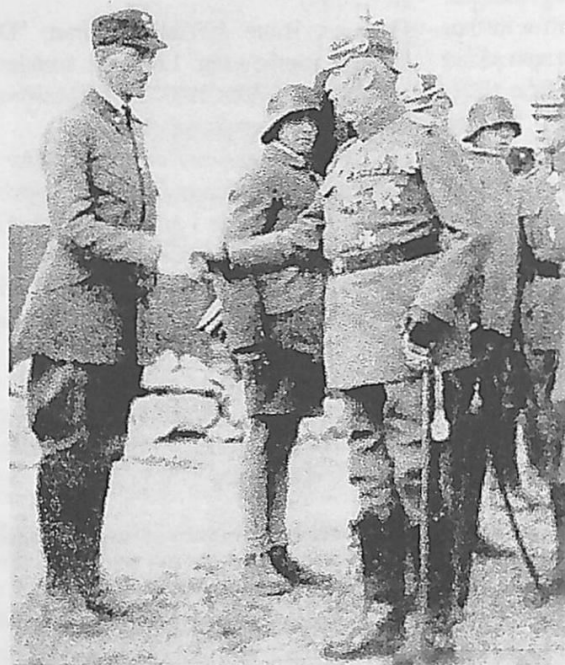
Arierbrevens omfattning

Under sommaren 1933 började förfrågningar om arierbevis strömma in till de svenska arkiven. Det finns dokumenterat att arbetsbelastningen vid Landsarkivet i Uppsala ökade markant vid denna tid: *".../ ärendena rörande de s.k. arierbevisen. De kom sedan att under många år bli mycket arbetskrävande för Landsarkivets tjänstemän, i synnerhet för den tjänsteman, som fr.o.m. budgetåret 1938/39 främst hade hand om utställandet av bevisen: andre arkivarien."* Det är ännu oklart hur arbetsbördan påverkades vid andra svenska arkiv. Om man vill ta reda på hur arbetsbördan och personalsituationen påverkades vid arkiven så är "Landsarkivens/arkivens egna årsredogörelser" en upplysande källa. Varje år upprättade landsarkiven nämligen sina årsredogörelser som behandlar verksamheten vid arkiven år för år. Därtill finns "Riksarkivets meddelanden med årsberättelserna" som är ett tryckt material med uppgifter om Riksarkivet, men även statistik rörande andra arkiv.

Det dröjde till 1935 innan den raslagstiftning som brukar benämnas som Nürnberglagarna trädde i kraft, men redan 1933 års

tyska lagstiftning satte sina spår i de svenska arkiven. Den 4 maj 1933 inkom första ärendet från tyska legationen till Stockholms stadsarkiv. Både i Göteborg och Stockholm kan privat korrespondens med ärende om arierbevis ha förekommit tidigare än så bland förfrågningarna från privat-

endast nio sådana ärenden diariefördes detta år. Sedan skedde en ökning åren 1941-1942, innan de återigen minskade i slutet av kriget. Dessa siffror kan jämföras med uppgifterna från Uppsala, där kulmen nåddes 1938-1939. Den 8 november 1944 inkom den sista förfrågan från tyskt konsu-

Erich Ludendorff (1865-1937), 1:e generalkvartermästare under Hindenburg vid första världskriget. Senare politiker med omfattande skriftlig produktion. Bild: Kamerareportage AB

lat/legationen till Landsarkivet i Göteborg. Den sista skrivelsen om arierbevis inkom till Uppsala landsarkiv "någon gång under andra halvåret 1944"

Det var inte ovanligt att tyska konsulat och legationen i Stockholm såväl som privatpersoner skrev till Landsarkivet upprepade gånger beträffande samma ärende. Släktutredning till en enda person kan därför ha diarieförts ett flertal gånger. Brev inkom till Landsarkivet på svenska eller tyska. För det mesta skrev landsarkivarierna svar på svenska.

personer. Den 7 juni 1933 inkom den första skrivelsen från en privatperson med anhållan om arierbevis till Landsarkivet i Uppsala. Förfrågningarna från de tyska konsulaten/legationen kulminerade år 1936. Även det påföljande året inkom många ärenden rörande arierbevis till Landsarkivet i Göteborg. År 1940 minskade förfrågningarna drastiskt från konsulaten och legationen, då

Under samtliga år inkom totalt 298 förfrågningar till Landsarkivet i Göteborg från olika konsulat samt tyska legationen. Vid Stockholms stadsarkiv inkom runt 150 brev från tyska legationen mellan åren 1933-1942, och vid Landsarkivet i Uppsala utfärdades sammanlagt ett 70-tal bevis för tyska legationens räkning. Man kan alltså räkna ett femhundra-tal inkomna brev till endast dessa tre arkivinstitutioner. Därtill ska man inte glömma att förutom de diarieförda brev som nämns

ovan tillkommer ett stort antal brev från privatpersoner. Arkivmännen Hedman och Wibling framhåller att Landsarkivet i Uppsala utfärdade omkring 1.000 arierbevis mellan 1933-1944. De menar på att arbetet med arierbevisen var omfattande och att det kom att tillhöra arkivpersonalens vardagsrutin under flera år. För Göteborgs del står det ännu inte klart någon exakt siffra för hur många bevis som utfärdades eftersom sådan korrespondens ännu ej skilts ut från släktforskning av mer ordinär karaktär. Med en grov uppskattning finns anledning att tro att breven från privatpersoner överstiger breven från konsulaten, därtill kommer också breven från släktforskningsbyråer runt om i Sverige och Europa. Man kan med säkerhet uppskatta förfrågningarna till de svenska landsarkiven rörande denna typ av ärende till minst ett tusental. Det är synnerligen anmärkningsvärt att ett sådant omfattande källmaterial har stått orört i de svenska arkiven under ett halvt sekel.

Litteratur

En del av Zarah Leanders rötter finns idag för allmän beskådan på Internet:

www.genealogi.se/zarah.htm

Om arierbrev:

Clemensson, Per och Andersson Kjell, *Släktforska, steg för steg.Handledning* (LT 2000).

Hedman, Rune & Wibling, Jöran, "De så kallade arierbevisen: Löpande ärenden vid ett landsarkiv åren 1933-1944", *Arkivvetenskapliga studier* (Lund) 1968:4.

Eriksson, Jenny, *Arierbrev eller det gamla ämbetsarkivets hemlighet*, opublicerad studentuppsats i arkivvetenskap Göteborgs universitet (våren 2000).

Svenska Dagbladet, "Att vara etta på huvudtitel - Göteborg gav Ludendorff arierintyg" (1950-12-04).

Om Zarah Leander:

Ericson, Uno Myggan, *Myggans nöjeslexikon: ett uppslagsverk om underhållning*, band 10 (Höganäs, 1992).

NYHETSREV från SVAR nov - dec 2000

finns att läsa på G R S anslagstavla på Erik Dahlbergsgatan. Brevet innehåller bl.a.

SVAR på Internet:

www.svar.ra.se har fått en ansiktslyftning och en ny webmaster, som dagligen skall förse Er med det allra senaste samt utöka materialet och göra siden intressantare för Dig.

Mikrokort / NAD (Nationella Arkiv Databasen) på nätet:

www.nad.ra.se Det har undrats en hel del om hur det skall bli med SVAR-katalogen. Ja, ingen vet bestämt ännu, men nu kan man dock skönja att den börjar ta form på Internet. SVAR-katalogen finns nu med **hela** sitt innehåll beställningsbart på Internet:

Här följer några tips med anledning av att sökningen i mikrokortkatalogen är något krånglig: Klicka på 'SÖK/BESTÄLL' - Markera rutan 'SVAR-katalog' - Sökord: Sockennamn eller tingslag. Vid osäkerhet om stavning av sökord skriv de första säkra bokstäverna följt av * - 'Sök' - Klicka på röd triangel (använd också rullisten till höger) - Klicka på 'Strukturträdet' för att se innehållet i hela arkivet eller serien. Bredda nedtill med muspekaren om nödvändigt samt klicka därefter på + tecknet. Obs. Det kan ta lite tid med nedladdningen. JH

För ett Vackrare Hem ,
besök
vårt Konstgalleri och nyöppnade Glasgalleri

GALLERI SCANDINAVIA

Galleri Scandinavia
Berzeliigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01

Glas Art Scandinavia AB
Södra Vägen 12, Göteborg
Tel. 031 - 18 72 80

Familjen Lindblom

SKRIVARTÄVLING

I samarbete med Smålands Gille i Göteborg anordnar Svenska Emigrantinstitutet i Växjö en tävling, som är öppen för alla som vill berätta om utvandring eller invandring.

Det kan vara en uppsats, novell, teaterpjäs, dikt eller sångtext.

Skicka in Ditt bidrag senast den 1/6 2001 till: Svenska Emigrantinstitutet, Box 201, 351 04 Växjö. (Märk kuvertet "Tävling").

Det inskickade textmaterialet bör inte överstiga fem boksidor.

Tävlingen är uppdelad i tre klasser:

1. Barn upp till 13 år
2. Tonåringar
3. 20 år och uppåt.

I varje klass är förstapriset 1.000:-kr.

Dessutom delar Svenska Emigrantinstitutet, Emigrantinstitutets Vänner och Vilhelm Moberg-Sällskapet ut ett stort antal extrapriser.

Fullständig information finns på:

www.svenskaemigrantinstitutet.g.se

Under år 2000 har följande medlemmar i G R S avlidit:

Carl Fägerskiöld, Solna

Inger Levander, Göteborg

Gunnar Möller, Göteborg

1	2	4	8	16	32	64	128	8
256	512	1.024	2.048	4.096	8.192	16.284	32.568	16
65.136	130.272	260.544	521.088	1.042.176	2.084.352	4.168.704	8.337.408	24
16.674.816	33.349.632	66.669.264	133.398.528	266.797.056	533.594.112	1.067.188.224	2.134.376.448	32
4. 268.752.896	8. 537.505.792	17. 075.011.584	34. 150.023.168	68. 300.046.336	136. 300.092.672	273. 200.185.344	546. 400.370.688	40
1.092. 800.741.376	2.185. 601.482.752	4.371. 202.965.504	8.742. 405.931.008	17.484. 811.862.016	34.969. 628.724.032	69.939. 247.448.064	139.879. 541.896.128	48

279.959. 908.792.256	559.518. 167.584.512	1.119.036. 335.169.024	2.238.072. 670.338.048	4.476.145. 340.676.096	8.952.390. 181.352.142	17.904.781. 362.704.384	35.809.562. 725.408.768	56
71.691.125. 450.817.536	143.238.250. 901.635.072	286.476.501. 803.270.144	572.953.003. 606.540.288	1.145.906.007. 213.080.576	2.291.812.014. 426.161.152	4.583.624.028. 852.322.304	9.167.248.057. 704.644.608	64

Schackspel och Förfäder:

Alla har vi väl hört talas om mannen, som uppfann schackspelet. När en förmögen maharadja frågade honom vad han vill ha i honorar svarade han: "1 vetekorn för första rutan, 2 st för den andra, 4 st för den tredje osv." Maharadjans svar var ungefär så här: "Jaså inte mer - det skall du gärna få". Men det visade sig vid framräkning att så många vetekorn hade världen aldrig frambringat.

5 Denna frågeställning utlystes i Sveriges Radio (då Radiojämst) 1931, tror jag, då man uppmanades att räkna ut svaret och sända in sitt resultat. Jag minns att min far satt åtskilliga kvällar och räknade och skrev, fast då utan räknedosa.

Samma sak är det med oss och våra förfäder; 2 föräldrar, 4 far- och morföräldrar, 8 fff - mmm, osv. Alltså även här en dubblering från generation till generation. (från ruta till ruta). OBS! Det gäller teoretiska antalet förfäder i varje generation. I 10:e generationen har man 512 förfäder, men det totala antalet t.o.m. 10:e generationen blir summan av generationerna $2+10 = 1.022$, probanden nr 1 oräknad.

Man räknar med 3 generationer per 100 år. I 16:e generationen är man då nere i början av 1500-talet och där borde alltså finnas 32.568 förfäder. Går man ner till 1000-talet, Vikingatid, så är det c:a 32 generationer och i denna generation har man 2 miljarder förfäder, eller ner till Kristi födelse i 64:e generationen, ett antal av 9.167.248.057.704.644.608 st (9 följt av 18 siffror). 9 trillioner. Men den totala summan av förfäder blir således det dubbla alltså över 18 trillioner. Det blir ett ansenligt antal anförluster (samma person på flera platser i din antavla), för sådana mängder människor har aldrig funnits på vår planet.

Rolf Ekelund
Lerdalavägen 5114
429 34 Kullavik

GT:s text- och bildarkiv - en kort historik

av Bo E. Björkström

Vid årsskiftet 1999/2000 avslutades inte bara ett sekel och ett millennium, utan också en epok i Göteborgs presshistoria.

Kvällstidningen GT:s redaktionella text- (klipp-) och bildarkiv bröts efter 78 år loss från tidningen av GT:s nya ägare, AB Kvällstidningen Expressen, som ansåg det alltför kostnadskrävande för att man skulle kunna ha det kvar där.

Man insåg emellertid det lokal-, press- och samtidshistoriska värdet i arkivet, och erbjöd därför Landsarkivet i Göteborg, G L A, att ta över samlingen, vilket genast accepterades.

Under året har överflyttning, restaurering, ordnande - bl a kartongläggning av en kvarts miljon "öppna" dossiéer - pågått jämsides med upprätthållande av viss arkivservice till GT:s redaktion. Arbetet har ännu en bit kvar till fullbordan, innan de ca 17.000 volymerna är restaurerade och förtecknade.

KLIPPARKIVETS BAKGRUND

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning (1832-1973) startade GT 1902. Båda tidningarna ägdes av Handelstidningens AB.

1915 startade bolaget GT Söndagstidningen, en tvåsektioners morgontidning i fullformat, vars sista nummer gavs ut på nyårsafton 1972.

1922 inrättade man ett för båda tidningarna gemensamt text-, bild- och klichéarkiv.

Klichéarkivet blev överflödigt när bly sättningen avskaffades 1980, och lämnades kvar på Postgatan i centrala Göteborg när GT flyttade ut till Backa 1981.

Text- och bildarkivet används fortfarande.

UPPBYGGNAD

Grunden till detta arkiv var material som medarbetarna på de båda redaktionerna samlat i sina skrivbordslådor och andra gömmor, vilket betyder att arkivets äldsta material är betydligt äldre än arkivet självt. Här finns klipp från seklets början, och enstaka klipp från slutet av 1800-talet. Det veterligen äldsta är en mindre artikel som behandlar en ny trafikförordning i Göteborg, klippt ur Handelstidningen 1888.

Med hjälp av detta hopsamlade material, en packe nummerade dossiéer (mappar) och en bunt registerkort, byggdes arkivet upp. Klippmaterialet arkiverades i den ordning det råkat hamna i när man samlade in det från medarbetarna. Det översta klippet lades i dossié nr 1, namn eller ämnesrubrik skrevs på ett registerkort, dossiéén ställdes i en låda och kortet i ett kartotek.

Personer, händelser, saker, orter, företag, länder o s v hamnade på detta sätt om varandra, men det alfabetiska kortregistret och de nummerade dossiéerna gjorde materialet återsökbart. Ett enkelt, men fungerande system. När en dossié överfylldes av material, sorterades det äldre över i kartonger, "boxar", där fotografierna lades i botten

Huvudsakliga leverantörer till GT:s klipparkiv

och klippen, paketerade månads- eller årsvis i kuvert, ovanpå. Metoden användes ända fram till 1999, dvs så länge arkivet fanns hos GT. I de äldsta boxarna lades textklippen ihop med tillhörande bilder. Vi har genom åren försökt sortera isär detta material, men kartonger med sådan sorte-

ring påträffas fortfarande.

I detta gemensamma text- och bildarkiv arkiveras tidningsurklipp och fotografier från Handelstidningen AB:s båda huvudtidningar GHT och GT (inkl. Söndagstidningen), samt Morgontidningen, MT (1932-1940), HT-koncernens åttaåriga för-

sök att konkurrera ut G-P. Men här arkiverades också klipp från andra tidningar, svenska och utländska, såväl genom reportrar som arkivmedarbetares försorg, och en hel del annat material, som t ex release-texter från industriföretag och skiv- och filmbolag, samt anteckningar och brev till HT:s familjeredaktion mm.

I personmaterialet ingår födelsedagsrunor, nekrologer och dödsannonser, material som arkiverats på uppdrag av Handelstidningens familjeredaktion, och där finns också delar av den korrespondens familjeredaktionen hade med jubilarer av olika slag. Man skickade ofta ett standardformulär till personer som skulle fylla jämnt, och bad om fotografi och biografiska data. Många svarade med handskrivna brev med namnteckning på, och en stor del av dessa brev finns arkiverade här.

Många svarade att man inte ville förekomma i tidningen, och flera tog i god tid kontakt med TT, som skickade ut ett meddelande till alla sina kunder bland tidningarna, att "NN önskar icke bli omnämnd i pressen med anledning av sin XX-årsdag den (datum)". Sådana remsor finns också arkiverade.

Familjeredaktionen gick också igenom några rikstidningar samt västsvensk lokalpress, och klippte notiser om förestående födelsedagar och om avlidna personer med någon göteborgsk anknytning, eller som på annat sätt ansågs intressanta för HT:s läsare. Dessa notiser fick vi dagligen en bunt av till arkivet, för att kolla mot vårt register. Ibland fanns folk där sedan tidigare födelsedagar med foto och allt, varvid bilden kunde återanvändas. Fanns de inte, hände

det ofta, att familjeredaktionen använde den reproducerade bild som klippts ur lokaltidningen, som illustration. Sämre kvalitet blev förstås resultatet, men det förekom då i alla fall en bild på vederbörande i HT.

HT:s handelsredaktion publicerade under många år en spalt som hette "Företagsnytt", där man publicerade personnyheter från företagen, med hjälp av pressreleaser som dessa skickade ut när folk blev utnämnda till nya befattningar o s v.

En person behöver inte vara arkiverad i egen dossié från första artikeln, utan registerkortet kan hänvisa till en lämplig ämnesdossié. På registerkortet finns då datum för artiklarnas införande noterat, så att materialet lätt kan letas fram. Vår rutin var, att när tre datum fanns och den fjärde artikeln kom, letades de tidigare fram, och personen gavs egen dossié.

Många personer har funnits med i tidningen - på bild eller omnämnda i artikel - utan att överhuvudtaget ha registrerats. De har helt enkelt ansetts alltför perifera. Söker man en person som man således vet har förekommit i tidningen men som inte finns i registret, får man leta på den händelse eller det sammanhang som föranledde publiceringen; en olycka, en fotbollsmatch, ett svep från någon teaterpremiär eller krogkväll, ett reportage från någon skola, ålderdomshem eller midsommar i Slottsskogen t ex. Det finns således flera möjligheter att leta fram de uppgifter, artiklar eller bilder man söker.

Text och bilder har i HT / GT:s arkiv - olik flertalet andra pressarkiv - alltid arkiverats tillsammans, i samma dossié eller kartong.

UTVECKLING OCH OMFATTNING

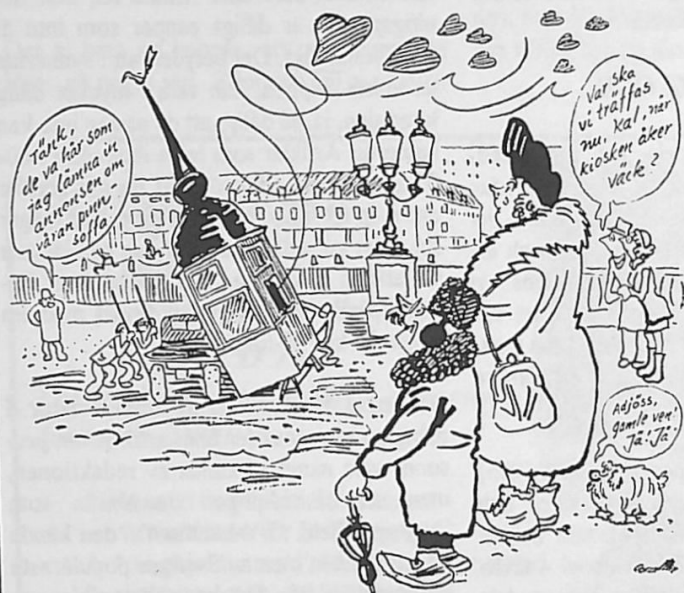
Den ursprungliga arkiverings- och registerordningen behölls ända till i mitten av 1970-talet, då vi med hjälp av ett sakarkivsystem

gamla "stamarkivet", och alla utom Företagsarkivet har cardexregister i stället för kortregister.

Det ursprungliga arkivet med numrerade

dossierer och registerkort innehåller i dag således enbart personarkivet - vilket dock även innefattar fartyg, travhästar och musikgrupper, dvs allt med egennamn - och omfattar drygt 200.000 dossierer. Övriga delarkiv innehåller tillsammans ca 50.000 dossierer, och antalet arkivkartonger med äldre material, s k "X-boxar", uppgår till mellan 8.000 och 9.000. Till detta kommer ca 375 arkivkartonger med aktuella genre-, person-, sport- och GT-bilder, s k "A-boxar".

Gunnar Wallin tecknade i GT under ett 40-tal år

De gamla kiosken i stan plockades bort undan för undan.

— Kommer du ihåg, Adrian, att det var i den här kiosken, som du för 20 år sen svare på min annons om Tomteboljcka?

— Usch... hm... ack ja!

från TT gav oss på att dela upp arkivet i ett PERSONARKIV och ett SAKARKIV. Sakarkivet delades i sin tur upp i separata GÖTEBORGS-, FÖRETAGS-, SPORTNÖJES-, UTLANDS-, ORTS- och GT-ARKIV. Denna operation skedde parallellt med det dagliga arbetet och tog därför ca 13 år att genomföra. Dessa nya arkiv är något mer systematiskt ordnade än det

I arkivet ingår också ett mindre referensbibliotek med lexika, ordböcker, uppslagsverk, matriklar och topografika etc, en äldre boksamling från Handelstidningen med ett par uppslagsverk, spridda årgångar av Göteborgs Adresskalender från 1870-tal till 1990-tal - varav de äldre är i dåligt skick - biografiskt lexikon, Svenska Gods och Gårdar o s v, samt en samling S O U och

inbundna riksdagstryck. En del av detta har inlemmats i G L A:s samlingar, både på Geijersgatan och Polstjärnegatan. I arkivet ingick också en samling mikrofilmer med GT:s samtliga nummer mellan 1902 och 1999 på 35 mm:s rullfilm. Denna samling, liksom en del av biblioteket, tog GT:s redaktion in till Järntorget innan arkivet lämnade tidningshuset i Backa.

UNDER GP, iDAG OCH EXPRESSEN

När Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning las ner i september 1973, var GT redan sedan nio månader i G-P:s ägo genom det nybildade Nordstans Tryckeri AB, och arkivet fortsatte efter någon turbulens sin verksamhet för GT:s räkning. Arbetet bedrevs precis som tidigare och i samma lokaler, skillnaden var, att ingen HT längre fanns att klippa och arkivera.

Under GT:s iDAG-period (1990-1995) klipptes och arkiverades även sidor och bilagor som producerats i Malmö, medan däremot bilderna till detta material - såvitt de inte var GT:s arkivbilder - mestadels stannade i Malmö. Under Expressens ägarskap kom först alltfler bilder, och sedan 1 oktober 1998 även text, att arkiveras digitalt i Expressens databaser i Stockholm. GT:s arkiv fortsatte att klippa och arkivera artikeltexter t o m den 17 september 1999. Efter detta datum betraktas arkivet som avslutat, och inget nytt material - text eller bild - har tillförts.

KAN VEM SOM HELST ANVÄNDA GT:s KLIPPARKIV?

Svaret på frågan är än så länge dessvärre: Nej.

Stråvan är förstås att det skall bli 'Ja', men det finns några praktiska problem som måste lösas först. Om de nu *kan* lösas över huvud taget.

Det ena är ett materialsäkerhetsproblem. Klippen ligger i dossiéer och kuvert och kan lätt komma bort eller hamna fel, och tidningspapper är dåligt papper som inte är arkivbeständigt. Det betyder, att i synnerhet de äldsta klippen, kan vara i mycket dålig kondition, ja, så dålig, att de nästan inte kan hanteras. Artiklar som legat ihopvikta i 60-70 år är ibland så sköra att de går sönder om man försöker vika upp dem. Det säger sig självt att sådant material inte kan lämnas till allmän bläddring. Det måste först behandlas eller föras över till annat medium innan det kan bli tillgängligt.

Det andra problemet är av juridisk natur. I många persondossiéer finns artiklar om personer vars namn är kända av redaktionen, men som i tidningen omnämns som 'Nöjesprofilen', 'TV-kändisen', 'den kände idrottsmannen', 'en av Sveriges populäraste skådespelare' osv. Det kan gälla artiklar om allt från rattfylla, hustrumisshandel, våldtäkt och knarkbrott till falskdeklaration och annan ekonomisk brottslighet.

En del av de personerna har trätt fram i efterhand, men det är också många som inte gjort det, och deras namn skall skyddas. Här ligger också en och annan opublicerad artikel med innehåll som redaktionsledningen bedömt vara alltför känslig att publicera vid tillfället.

I bildmaterialet finns fotografier av personer som publicerats i 'maskat' skick, dvs ansiktet har dolts, men där arkivkopian är omaskad. De här sakerna gör det för närvarande svårt att låta arkivet bli helt offentligt.

Tills vidare får man därför ta hjälp av Landsarkivets personal, om man vill få fram uppgifter ur GT:s klipparkiv. Men inte ens det är möjligt i full utsträckning förrän arkivet är helt iordningställt och förtecknat efter överföringen från GT. Det arbetet pågår fortfarande efter nio månader, och kommer att pågå ett bra tag än.

Det är bara att hoppas, att problemen kan lösas på något sätt. Eftersom GT:s arkiv är

det enda pressarkiv som med göteborgsk utgångspunkt täcker perioden från 1920-talet till det senaste sekelskiftet - eller åtminstone t.o.m. den 17 september 1999, för då klippte vi den sista tidningen - är det en nutidshistorisk guldgruva när det gäller den lokala utvecklingen i främst Göteborg och västsverige, men också i Sverige och världen, som jag föreställer mig att forskare på alla nivåer kan ha glädje av.

Släktforskare !

3.000:- .....

... i rabatt får Du, vid köp av
Copex LD 75.

Du betalar endast **4.900:- inkl. moms**
(ord. pris 7.900:-)

- * läsaren har specialanpassad fichehållare för SVAR-fiche
- * 1 st objektiv med 42 x förstoringegrad
- * stor bildskärm 29 x 28 cm
- * frakt tillkommer
- * 7 dagars returrätt

MSAB
MICROSYSTEM AB

Schéelegatan 3
416 60 Göteborg
031 - 19 06 09

Box 22
520 30 Ljung
0513 - 50020

Efterlysning:

Jag kan ej finna föräldrar och deras hemort till:

Johannes Andersson Skans, född 7 Febr. 1818 i **Krokstad sn**, Bohuslän,
död 20 Sept. 1865 i Foss, Norge, samt hans hustru

Johanna Erikdotter, född 26 Jan. 1817 i **Krokstad sn**, Bohuslän.

Kai Henning Jakobsen, *Broströms Vei 29, N-1658 TORP, Norge*

e-post: kai.henning@c2i.net

Biblioteket har under år 2000 tillförts följande bokgåvor och nyförvärv

- Bohuslän - En bok för skola och hem.** Utgiven av Anders Haglund o. Axel Hagnell. Lund 1923.
- Byborna** av Ivan Svanström. Falköping 1980.
- Saltholmens kallbad** av A. Fasth. Göteborg 1985.
- Kutter-epoken i Sverige** av Eric Dambert. Munkedal 1990.
- Per Ols i Vikarbyn.** En familjekronika av PerOls Greta Aglert. 1982.
- Skånska vattenkvarnar och vädermøllor.** Skånes Hembygdsförbunds årsbok 1980.
- Den sista generationen.** Statare under Nohaga slott av Sture Andersson. Gbg 1983.
- Klockaren i helg och söcken** av Hilmer Wentz. Walter Ekstrands bokförlag, 1980.
- Släkten Platin.** Framställd av kyrkoherde H Söderstéen. Utg. av Otto Platin, Gbg 1916.
- Dalslands Diplomatarium** av Per-Axel Wiktorsson o. Eva Odelman. Åmål 1996.
- Svenska Landskapslagar.** Östgöta- o. Upplandslagen, Dala- o. Västmannalagen, Södermanna- o. Hälsingelagen, Skåne- o. Gutalagen, Äldre och Yngre Västgötalagen, Smålandslagens kyrkobalk, Björköarätten. Uppsala 1933-1943.
- Magnus Erikssons Landslag** (i nusvensk teckning) av Åke Holmbäck och Elias Wessén. Lund 1962.
- Fångar på Nya Elfsborg under 1700-talet** av Carl Martin Bergstrand. Säffle 1959.
- Ortnamnen i Gbg:s o. Bohus Län, del XVII** av G. Drougge. Lund 1969.
- Ortnamnen i området Gullholmen o. Härmanö** av Sune Johansson. Munkedal 1991
- Herdaminne för Ingermanland II** av Georg Luther. De finska och svenska församlingarna och deras prästerskap 1704-1940. Helsingfors 2000.
- Släktforska, handledarpärm** av Per Clemensson o. Kjell Andersson. Natur och Kultur/LTs förlag. Stockholm 2000.
- Svenska Släktkalendern 2000.**
- Släktforskarnas Årsbok 2000.** Red. Håkan Skogsjö. Västervik 2000.
- Arkivkonst.** Årsbok för Riks- o. Landsarkiven år 2000. Borås 2000.
- Göteborg Förr & Nu, del XXVIII.** Göteborgs Hembygdsförbund. Gbg 2000.
- Ölmstadsättlingar, del II** av Per Andersson. Mjölby 1994.
- Bilder från stadsdelen Älvsborg i V. Frölunda.** Göteborg 1996.
- Stad på landet. När jordbruksbygden i V. Frölunda blev stad.** Göteborg 1999.
- Badliv och badplatser i V. Frölunda.** Göteborg 1999.
- Färdvägar i V. Frölunda. Bakgrund till några namn.** Göteborg 1998.
- Känsö 1770-1997** av Gustav Lundberg. Göteborg, Nya Varvet 1997.
- Känsö flora 1996** av Lill Weibull. Göteborg, Nya Varvet, 1996.
- De Dorphska breven,** en brevroman från tidigt 1800-tal av Owe Jacobsson. Örebro2000.

Styrelsen tackar varmt alla som genom sina gåvor berikat vårt bibliotek !

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Här redogöres kortfattat för ett urval läsvärda och intressanta artiklar ur medlemsblad från släktforskarföreningar i Norden. Medlemsbladen finns tillgängliga i GRS bibliotek på Erik Dahlbergsgatan.

ALINGSÅS SLÄKTFORSKARE.

Nr 4 Okt. 00. Serien 'Tre generationer präster' fortsätter här med komminister Daniel Frodelius, 1739-1817. - Runhild Ombrandt berättar om sina föräldrars släkt under rubriken 'Jag minns...' Ett bra exempel på hur man bör skriva ned sina minnen för kommande generationers läsning.

ALIR-ANOR. Forskarföreningen Alir, Söderhamn m. omnejd

Nr 3/00. Signaturen Elenor uppmanar likaså läsarna att skriva om och dokumentera sina barnomsminnen och nutida vardag. Hon ger tips om ämnen! Anledningen är att nutidens e-post, telefonsamtal o.d. inte ger några bestående dokument i likhet med gamla tiders brev, dagböcker mm.

ANGELÄGET. Sveriges Släktforskarförbund

Nr 4/00. 'Förbundets nye ordförande, Ted Rosvall - vem är han?' - 'Utdrag ur protokoll från ordförandekonferensen i Linköping.' - 'Styrelsebeslut i korthet.' - 'Angående planerna att avskaffa församlingarna som folkbokföringsbegrepp', ett inlägg av Ted Rosvall. - Rapport från 'SVAR idag': Det blir nog inte någon ny pappersversion av SVAR-katalogen. Skall den bara finnas på Internet?

ANKNYTNINGEN. Nyköping-Oxelösunds Släktforskarför.

Nr 4/00. Föreningen har firat sitt 20-årsjubileum - Eva Sandström skriver om 'Klockare Per Olof Dahlberg i Kila' (1810-43). Han var tillika socknens skollärare. Bouppteckningen redovisas.

ANROPET. StorStockholms Gen. Förening

Nr 4/00. Göran v. Knorring redogör för projektet att färdigställa en DVD-skiva om Gamla Stan i Stockholm. Skivan beräknas klar till år 2002. Projektet skall visa de 750 år av små och stora händelser och historia som skapat Gamla Stan. - 'Genealogiskt källmaterial i Estland' redovisas av Fred Puss.

AN-SIKTET. Folkare Släktf.för. (Dalarna)

Nr 3/00. Om 'Trolofning och Ächtenskap' berättar Barbro Vikström.

ARTE ET MARTE. Ridarhuset Stockholm

Nr 2/00. 'Sköna juveler' av Magdalena Ribbing visar några av de gamla smycken som har ställts ut på Nationalmuseum under år 2000. Här skildras även smyckenas intressanta historia.

- Om ett medeltida dryckeskärl med heraldisk anknytning till de skotsk-svenska familjerna: Stuart, Douglas, Hamilton och Crafoord skriver John Crafoord under rubriken 'En skål för Skottland!'

BORÅS SLÄKTBLAD. Borås Släktforskarf.

Nr 44 Sept. 00. 'Bok för Anna Person, Seglora, år 1899' fortsätter i detta nr.

BRÄTTE BLADET. Vänersborgs Släktforsk.

Nr 4 Sept. 00. Om 'Influensa-epidemier' berättas av Calle Lindström.

DALFOLK. Dalarnas Släkt-, Hembygds- o. Emigrantforskarförening

Nr 3/00. 'Skolmästaren Sparf Per Andersson' (1755-1845), som slutade sin lärargärning vid 82 års ålder och avled 8 år senare: 'Mätt av år-trött av mödor'. En innehållsrik artikel av Gert-

rud Ihlis Pettersson. - 'Fader okänd - vad gör jag ?' av Elisabeth Thorsell, som ger förslag på många forskningsgångar.

Nr 4/00. Åsa Björklund skriver om 'Johannisholms glasbruk och släkten Gleissner'. Glasbruket anlades 1796 på Sandön i Venjansjön i Dalarna av kyrkoherde Johan Leufqvist. Glasblåsaren Benedictus Gleisner kom dit 1801 från Norge och hans ättlingar har sedan spridit sig till flera glasdistrikt i Norden. - Om den mystiska branden på Hampusgården i Styrstjöbo berättar Bengt och Karin Ejdlar.

DISKULOGEN. Föreningen DIS

Nr 52 Okt. 00. Bertil Stalefors, Linköping, redogör ingående för en omfattande länkkatalog på Internet, som Mölndals Stadsbibliotek byggt upp under ledning av dess redaktör Bert Hoflund. Mycket användbar för släktforskare !
www.molndal.se/bibl/

GENEALOGICA BETULIENSIS.

Björklungebygdens Släktf.ör. (Uppland)

Nr 32 Aug. 00. 'Historien om Holsten - ett barn på undantag'. Erik Falk har sammanställt ett tragiskt levnadsöde med ledning av sjukhusjournaler.

GF-AKTUELLT. Genealogiska Föreningen

Nr 144 Sept. 00. Här beskrivs detaljerat hur man söker i Släktforskarnas Arkiv (GF) på Internet. www.genealogi.net

GRÄNSPOSTEN. Gränsbygdens Släktf.

(Dalsland, Bohuslän, Östfold/Norge)

Nr 41. Dec. 00. Konferensen i Dals-Ed i slutet av sept. redovisas. - Nils Hansson berättar om 'Märta Simonsdotters barnamord och rymning 1711'. Märta blev dömd till halshuggning och på bälet brännas, men undkom vid fängstransporten.

HALLANDSFARARES INFORMATION.

Hallands Genealogiska Förening

Nr 49 Sept. 00. 'En släktforskares problem och dilemma' av Östern Agnulf. Han hjälpte en ame-

rikanska att finna sina rötter, men tyvärr är det numera ett problem att rop om hjälp från i första hand USA sprids ut till en massa instanser, föreningar och enskilda via e-post och Internet. Risken blir att många arbetar på samma problem. - Ingemar Rosengren redogör för 'Halländska båtsmansnamn' från 1790-1874, ordnade sockenvis.

Nr 50 Dec. 00. Bertil Nilsson redogör för gamla 'Veinge församling' i Halland. - Anneli Adamsen på Länsmuseet i Halmstad efterlyser 'Halländska möbelmålare' och listar ett antal kända namn. - Meddelas att bouppteckningsregister med personnamn för Halland nu finns på cd-skiva.

HUSFÖRHÖRSNYTT. Skaraborgs Släktforskarförbund

Nr 4. Nov.00. Nils Pauli i Ekby skriver om begreppet 'likstol', som tas upp i gamla bouppteckningar. Det var en betungande avgift, som socknens präst hade rätt till för begravningen.

HÄRADSBLADET (Dalsland)

Nr 2/00. 'Från gästgivareskjuts till taxi', utvecklingen från hästskjutsar till bil- och busstransporter i Brålandatrakten. Personliga minnen med många namn skildras av Einar Eriksson.

JLS-NYTT. Jämtlands läns Släktforskare

Nr 82 Sept. 00. 'En stor stark' är en skildring av Erik Eriksson om en indelt soldat Olof Hög, kallad Stor-Högen, Stuguns socken, och hans ättlingar (13 egna barn).

KALIXforskarNYTT Kalixbygdens Forskarförening

Nr 3 Okt. 00. 'Birkakarlar eller birkkarlar - ett inlägg i en urgammal debatt' av Olof Hederyd. Mån som ägnade sig åt köpenskap och handelsutbyte med invånarna i lappmarkerna under 13-1600-talen, varifrån kom de ? - 'Gästgiveri' av Birger Nyström. Han redogör för gästgivarerna i Norrbotten på 1650-talet och framåt. En taxa från 1844 uppvisas.

MARK-RÖTTER. Marks Härads Släktforskarförening. (Västergötland)

Nr 4/00. Kinna kyrka från 1880-talet beskrivs av Tor-Arvid Broman. - Britt Hagman berättar om 'Commenderade till Göta Canal'. Hon har i krigsarkivet funnit uppgifter om de indelta soldater från Överstelöjnantens Compani vid Älvsborgs regemente som kommenderats till kanalbygget. En förteckning över manskapet år 1823 redovisas. - Den nyutkomna boken 'Marks Historia' beskrivs av författaren Gunnar Ahlberger.

MGF-NYTT. Midälva Gen. För. (Medelpad)

Nr 4/00. 'Släktforska i Finland - är det möjligt?' frågar Lennart Lindqvist, Alnö, och anger sökmöjligheter och hemsidor på Internet.

NOLASKOGS Hembygds o. Släktforsk.

(Ångermanland)

Nr 66 Sept. 00. 'Fader okänd - svaret finns i kommunarkivet?' föreslås av kommunarkivarie Marie Asplund. - 'Sjukdomar förr och nu'. En lista sammanställd av Anders Nordström, Björna. - Förteckning över ett flertal cd-skivor och böcker, vilka föreningen har till försäljning rörande Ångermanland.

ROTPOSTEN. Jönköpingsbygdens Gen. För.

Nr 3/00. 'Torpinventering - en viktig del av vår historia'. 14 st torp redovisas med karta över Tabergsdalen.

Nr 4/00. 'Ett köpmanshus i Ronneby vid sekelskiftet' handlar om firmen A.T.Bergman (1826-1886) och dess senare efterträdare. Hushållet innefattade utöver nära släktingar även alla anställda som bodde i huset. Lantbefolkningen levererade sina produkter för att i gengäld få varor som handelsmannen 'patronen' kunde tillhandahålla. - 'Bockstensmannen'. Ur Owe Wennerholms bok: 'Vem var Bockstensmannen?' - 'Tabergs bergslag' var en stor arbetsplats för bygdens folk från 1300-talet till 1885 berättar Curt Franzén.

SKÅNEGEGNEALOGEN. Skånes Gen. Förb.

Nr 2/00. 'Att välja döden' av Bodil Persson är en lång artikel om hur samhället och kyrkan förhållit sig till dem som omkommit och ev. försvunnit i olyckor, pest, på slagfältet eller valt att dö för egen hand.

SLÄKT OCH HEMBYGD. Åsens Hembygds- och Släktförening (Dalarna)

Nr 17 Midsommar 2000. En mycket innehållsrik hembygdstidning från Åsen i Älvdalen. Bl.a. 'Gambodarna' av Carl Bergman, 'Bror Zelek Orädd (1830-96) från Hallstugan' av Grund Stig Olsson samt 'Att hitta sin hembygd' av Thomas Heed, Lidingö.

SLÄKT OCH HÄVD. Genealogiska För.

Nr 3-4/00. 'Gerhard Snakenborg - en bannlyst jerusalemfarare' av Göran Sparrlöf, Vadstena - Pontus Möller, Solna, skriver om: 'Etiska problem vid publicering av släktforskningsresultat' - 'Författare Hjalmar Söderbergs släkt' - samt 'Mölnér-Möller-Möllerson'. - Nils Hård av Segerstad, Bromma, om: 'Släkten Winbom (Winbo) från Västergötland' och Thomas Sverker, Borås, om: 'Olof Andersson, fogde i Hälsingland 1591-94 - hette han Burman?'

SLÄKTDATA. Föreningen Släktdata

Nr 3/00. 'Några minnen från min släkt' del 6, slutet. - 'Krigsfångar på Visingsö' av Alarik Svensson avser den tid 1716-18, då krigsfångar från Ryssland m.fl. länder förflyttades till ön, för att lättare kunna bevakas.

Nr 4/00. Lars Hellgren berättar om de lyckosamma kontakter han fått genom Internet, bl.a. på www.genforum.com - Ny fullständig lista över Släktdatas registerarkiv - 'Ett mord i Skåne' (år 1860) berättas av Per Liljeström, Lerum. - Pär-Olov Odmer har tilldelats kulturpris av Kulturämnden i Lerum. - Krigsfångar på Visingsö, del 2. - Föreningen har ny hemsida på www.slaktdata.org

SLÄKTEN. Södra Västerbottens Släktför.

Nr 3/00. 'Några tidsbilder från 1700-talets De-
gerfors' av Daniel Brömster. - Sista delen av
artikelserien 'Ledesjösläkten'.

SLÄKT-EKEN. Blekinge Släktförening

Nr 3/00. Föreningen försäljer en skriftserie om
Elleholm (socken i Listers hd, Blekinge) av Ast-
rid Sjöholm. Nils Håkansson och enskiftet på
Elleholm nr 8 & 12 (åren 1813-18) är ett utdrag
som handlar om förrättningen, samt problem och
tvister omkring denna.

SLÄKT historiskt FORUM. Sveriges Släkt- forskarförbund

Nr 4/00. 'Mordoffer i Chicago' av Elisabeth
Thorsell. Uppgifter om alla som blivit mördade
där 1870-1930 finns nu på Internet. - Kerstin
Jonmyren skriver om 'Dödsstraff på Gotland
genom tiderna'. På Gotland avrättades procentu-
ellt fler människor än på fastlandet, den sista
1876. Hon redogör även för omfattningen av
dödsdomar i det övriga Sverige. - Elisabeth
Thorsell ställer frågan 'Var USA:s förste presi-
dent svensk?' och bevisar själv i artikeln att
detta är falskt. - 'Albinosystrarna från Vimmer-
by' förevisades på 1870-talet för publik och
kungafamiljen. Systrarnas antavla är utredd av
Magnus Bäckmark. - 'Två liv för en fläskpann-
kaka' är en mordhistoria från Färs härad i Skåne
1816 berättad av Gunnar Ståhl.

Nr 5/00. Sigrid Håkansson skriver om 'Oäkta
barns rättsliga ställning vid mitten av 1700-
talet'. Artikeln tar upp oäkta barns arvsrätt, för-
sörjning, dop och begränsningar i anställnings-
möjligheter. Många källhänvisningar. - Informa-
tion ges om den aktuella soldatregistreringen. -
'I spanskas och lungsothens tid' är en berättelse
om sjukdomar av Berndt Tallerud, som även är
författare till flera böcker i detta ämne. - 'Ellis
Island - drömmarnas, förhoppningarnas och be-
svikelsens ö' handlar om den ö i inloppet till
New York dit så många invandrare anlände de
första decennierna på 1900-talet. Som mest ca
2.700 pers dagligen. Numera ett sevärt museum.

- Gudfinna Ragnarsdottir redogör för 'Isländsk
släktforskning, från handskrifter till datorer och
cd-skivor - källor, föreningar och köpta tjänster'.
- Johan Alex Lindman anmäler 'Svenska Släkt-
kalendern 2000'. - Elisabeth Thorsell har haft en
frustrerande upplevelse. Hon är ej nöjd med
SVAR:s nya katalog i NAD (Nationella Arkiv
Databasen): www.nad.ra.se

SLÄKT-TRÄDET. Nordvärmlands Släktf- örening.

Nr 4/00. En lång och omfattande artikel 'Om
brott och straff i Fryksdalen i forna tider' av Olof
Hampus (från Finnbygden nr 3/54).

SLÄTTFORSKAREN. Söderslätt Släkt & Hembygdsforskarförening. (Skåne)

Nr 2/00. 'Att söka i Landsböcker' av Peter
Ullgren. Hur söker man i skattematerialet (läns-
räkenskaperna) från äldre tid ca 1645-1820? Ett
utdrag ur häftet, som kan köpas på Landsarkivet
i Lund. - Förteckning redovisas över strand-
ningar och sjöolyckor 1791-1813 utanför Skanör
och Falsterbo.

STRÖDDA ANNOTATIONER. Släktf.blad för Örebro län.

Nr 24 Okt. 00. 'Släkten Danielsson' av Leif
Danielsson, Nyköping, rör sig om författarens
anfäder, bergsmän från Harge Storgården i Ham-
mar socken, Sundbo hd, Örebro län.

TROLLHÄTTEBYGDENS SLÄKTFORSK.

Nr 4/00. Lars Lindqvist berättar 'Från flydda
tider vid Vänersnäs', en miljöskildring från
1800-talet. - Ur 'Trollhättebygden förr och nu'
utgiven på Malmrots förlag 1931-32 återges:
'Stenkumlet vid Älvmaden' (ett mord? i Stall-
backaområdet 1880) samt 'Merkurius 4' (en ny
kvartersbebyggelse).

VÄRMLANDS ANOR. Värmlands Släktfors- karförening.

Nr 4 Dec. 00. 'Värmlandssmedernas familje-
och flyttningsmönster' är ett föredrag av Kjell G.

Åberg, Mellerud, från släktforskarlagarna i Karlstad 1999.

VÄSTGÖTAGENEALOGEN. Västgöta Genealogiska Förening

Nr 3 Sept. 00. Temanummer om Grästorps. - 'Släkterna Tengbom, Tenggren och Winbom från Främmestad' utreds av Kenneth Wolcan, Tengene. - Om arbetet med 'Soldatregistret Älvsborg' rapporterar Nils-Olof Olofsson, Vis-kafors. Registret omfattar Älvsborgs regemente, Västgöta-Dals regemente, Västergötlands båtsmanskompani samt delar av Västgöta regemente. - 'Fattigvård i Hols socken anno 1870' avser ett protokoll från kommunstämman, där fattighusfrågan behandlades. Kommentarer av Eric Carlsson, Hol.

Nr 4 Dec. 00. Lena Karlsson, Kumla, har skrivit ett omfattande specialarbete i historia betr. 'Livet i Källarbroängen, Hova sn, mellan 1880 och 1940'. Hova ligger i Gullspångs km och artikeln bygger på vad äldre släktingar berättat. - 'Dopakten i folklig tradition' av Lars Bondeson - Stina Lundbäck, Lundsbrunn, berättar om sin egen skolgång och som lärare i 50-60-talets skola.

ÅDALINGEN. Ådalens Släktforskarför. (Ångermanland)

Nr 3/00. Om 'Noras förste skollärare Nils Fröberg' (1815-96) och skolorna i socknen berättar Sven Wiklund, Sundsvall, som även redogör för Nils Fröbergs många ättlingar.

ÄTTLINGEN. Skövde Släktforskarförening
Nr 1/00. 'Ett emigrantminne' av Ingrid Hallgren avser Paul Nordström (1853-1950) från Lyrestad i Västergötland, vilken emigrerade till USA.

Nr 2/00. Forts. på 'Ett emigrantminne'. - Egon Bosved kåserar över 'Den gamla almanachen' och om de väderleksprognoser som infördes i denna förr i tiden

ÖGF-LÖVET. Östgöta Gen. Förening

Nr 60 Febr. 00. En gravsten på Vadstena klosterkyrkogård över stadsskrivaren i Vadstena Theus Larsson (1559-1637) beskivs av Gunnar Rydberg, Linköping.

Nr 62 Sept. 00. I detta nummer kan vi läsa om Linköpings släktforskarlagar och stämma i augusti 2000.

NYA MEDLEMMAR I G R S

Bansmann, Ann	Gibraltargatan 40, 412 58 Göteborg	031-7781939
Bodin, Kerstin	Pilhäcksgatan 6, 418 71 Göteborg	031-542861
Dickson, Christina	Framnäsgatan 24 A, 412 62 Göteborg	031-183472
Gustafsson, Karin	Kulörgatan 20, 421 65 V. Frölunda	031-283263
Gustavsson, Rachel	Seglaregatan 3 A, 302 42 Halmstad	035-32146
Johansson, Lennart	Rydetvägen 650, 424 91 Olofstorp	031-7020776
Johansson, Olof	Mellanbergsv. 23, 427 37 Billdal	
Kiel, Martin	Framnäsgatan 24 A, 412 62 Göteborg	031-183472
Molin, Björn	Silleskärgsgatan 81, 421 59 V. Frölunda	031-459880
Rasmusson, Lottie	Kommendörsgatan 9, 961 31 Boden	
Skoglund, Roland och Cecilia	Kommendörsg. 8 C, 414 59 Göteborg	031-7759162
Åsemyr, Roy	Linnégatan 28 B, 413 04 Göteborg	031-7750503

Välkomna i föreningen!

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning
retur med nya adressen till:

GöteborgsRegionens
Släktforskare
Erik Dahlbergsgatan 36 B
411 26 Göteborg

Sverige

B FÖRENINGSS-
BREV

Porto betalt

Forska med GRS datorer !

Emigranter 1869 - 1930

Sveriges dödbok 1950 - 1999

Svenskt Biografiskt Lexikon A - Rettig (29 band)

Söderskivan, om Södermalm, Stockholm

Föreningen SLÄKTDATAs kyrkoboksregister över födda, vigde och döda

Nästa nummer av Västanbladet utkommer i mitten av april 2001

och har manusstopp den 12 mars

Tveka inte ! Såväl korta som längre manus och forskningsresultat mottages för publicering. Gärna även små anekdoter o.d.

Låt oss också få ta del av Dina synpunkter på tidningen.

GöteborgsRegionens Släktforskare

BIBLIOTEK och EXPEDITION

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg

har öppet under våren

tisdagar kl 10.00 - 12.00

torsdagar kl 10.00 - 14.00 (då torsdagsgruppen har sin verksamhet)

samt 1 timma före varje föreningsmöte på Erik Dahlbergsgatan.

Tel. 031-13 12 26 www.genealogi.se/grs.htm Postgiro 24 23 85 - 3